

Migrationsdebattens karta. Tre liberala perspektiv

Av Mattias Svensson

"Den som har den mest adekvata bilden av ett allvarligt samhällsproblem är nu inte nödvändigtvis den som har de bästa lösningarna. Vi vet tvärtom från tidigare upplevda och verkliga kristider att de ofta förenas med repressiva politiska förslag. I efterhand är det ofta dessa, snarare än verklighetsbilden, som verkligen får oss att undra hur ledande samhällsdebattörer tänkte."

TIMBRO ESSÄ

Inledning

”Vi tar de få poliser som finns för att utreda vardagsbrott i Norrlands inland och skickar dem att kontrollera resehandlingar i Skåne, kräver legkontroll för varenda resa över Öresund med hot om dryga böter och, om inte det hjälper, stänger vi bron”, sade ingen sanningsägare. Trots alla anspråk på raka besked och försäkringar om att inte ha skygglappar är det få kritiker av Sveriges tidigare asyl- och gränspolitik som varit öppna med hur de tänkt hindra människor från att komma till Sverige eller att sådana åtgärder också har ett betydande pris.

En tydlig nackdel med den svenska migrationsdebatten är att den så ofta fastnat i infekterade debatter om verklighetsbilden och vad som alls får diskuteras, vilket raskt urartat i personbeskyllningar och delat upp anhängare och motståndare i ett förutsebart mönster. Kritiker har fäst uppmärksamheten på viktiga problem, men har sällan vågat eller behövt backa upp sin problembeskrivning med konkreta policyförslag. Därför finns ingen beredskap, ingen som helst dårkontroll, när regeringen nu vilt famlar efter restriktiva förslag att införa.

Vad är en invandringsfråga?

Är det kränkande att en tidning skriver att antalet överfallsmord minskar, när två personer överfallsmördats på IKEA? Är en sådan sakuppgift ett försök att dölja att mord utförda av gängkriminella ökar, och vore detta en mer relevant sakuppgift eftersom många gängkriminella har invandrarbakgrund, liksom överfallsmördaren på IKEA? Borde förövarnas bakgrund diskuteras snarare än brottsutvecklingen?

Sådana animerade meningsutbyten exploderar med jämna mellanrum i offentligheten. På vardera sidan kan man hitta centerpartister, socialdemokrater, moderater, ekonomer, präster och ledarskribenter på socialdemokratiska, liberala och moderata ledarsidor som formerar sig i ett förutsebart mönster och flitigt länkar till varandra. Jag tror de flesta som följt denna eller liknande debatter med exakthet kan placera in offentliga företrädare i det ena eller det andra lägret.

.....

Läger som alltså inte följer parti, ideologi, ledarsida eller yrkesroll, men som approximativt följer inställningen till invandring.

Ett av den här debattens problem är att avgränsa den.

Mycket av diskussionen kring invandring berör vad som händer när människor väl fått komma hit och utvecklingen under de närmaste decennierna därefter. Vi diskuterar samhällsekonomiska effekter, brottslighet, tillit, om invandring gynnar framväxten av främlingsfientliga partier och/eller partier till vänster. En del av detta är viktiga frågor, rentav avgörande för landets framtid. Dock skeenden vars relevans för frågor om gränskontroller, rörlighet och invandring är begränsade.

För det första därför att de rör spekulationer om kollektiva utfall, inte sällan med decenniers fördröjning. Att villkora människors fri- och rättigheter på sådana grunder är sällan legitimt, och i de fall argument av detta slag ens bör övervägas får man inte förväxla policyförslagets relevans med den tyngd frågan i sig meriterar. Politiska vänsteråsikter eller utbrett stöd för sverigedemokrater kan ses som samhällsproblem värda att diskutera, men att införa invandringsrestriktioner i förhoppningen att påverka dessa parametrar är en illegitim åtgärd i ett land som tror på åsiktsfrihet. Åsikter vi ogillar bekämpas med opinionsbildning, inte med inskränkningar i vad andra får säga eller vilka som får fly hit. Bara för att det finns ett problem är lagstiftning inte lösningen.

För det andra därför att vi vanligen äger andra och mer relevanta och legitima medel för att påverka utfallen i den riktning vi så önskar. Bostadsbrist kan till exempel åtgärdas med bostadspolitik – eller ännu hellre, avskaffad sådan – snarare än med invandringspolitik.

För det tredje för att prognoser är osäkra och valet av mått i stor utsträckning påverkar resultatet. Samhällsekonomiska kalkyler av migration är exempelvis i stort sett alltid positiva om man räknar aggregerat för samtliga parter, men negativa om man beräknar den svenska asylinvandringens effekter på samhällsekonomin i mottagarlandet.

.....

Polariseringen vi ser i samhällsdebatten utifrån just invandringsfrågan tenderar att suga in andra sakfrågor som en del i denna konflikt, eller ignorera dem om de inte passar in. För alltför många, inte minst kritiker, tycks invandring vara den enda frågan. Ekonomi blir intressant för att beräkna invandringens kostnader, medan villkoren för företag och nya innovationer är ointressanta. Brottslighet blir intressant när förövarna har invandrarbakgrund, men andra arbetssätt för polisen eller positiva trender för brottsutvecklingen är det inte. En sjuttonårig artist blir intressant när hon kritiserar män i grupp, därför att det bekräftar att de övervägande manliga invandringskritikerna har rätt när de känner sig utsatta och attackerade av en "kulturelit". Och så vidare.

Att påpeka att invandringen har relevans och påverkan på en mängd andra frågor i samhället är helt legitimt. Effekterna på andra delar av samhället kan ha viss bäring på invandringspolitiken. Men att reducera andra frågor till de aspekter som rör invandring är ett perspektiv som behöver uppmärksammas för att tillbakavisas.

Egen position

Jag är för fri rörlighet över öppna gränser och jag är för en generös asylpolitik, väl medveten om att detta är två olika saker.

Det förstnämnda är för mig en ideologisk och principiellt grundad inställning, som också i praktiken är lätt att argumentera för. Friheten att kunna resa, bo och arbeta var man vill med ett minimum av statliga restriktioner och kontroller är ett egenvärde för varje människa. Därtill ett ekonomiskt plussummespel där den implementerats, i Norden eller i EU:s 28 medlemsländer. Detta trots att rörligheten sker mellan länder med relativt utbyggda välfärdsstater. Att avskaffa gränshinder i form av hindrande infrastruktur och kontrollerande personal sparar både offentliga utgifter och kortar restider, vilket är särskilt nödvändigt för pendlare.

Det senare är ett pragmatiskt och villkorat ställningstagande. Asylinvandring är inte fri och kan inte vara fri. Den bygger på en byrå-

.....

kratisk prövning av en människas rätt att få fristad i ett annat land. Bara strikt definierade skäl ger rätt till en sådan fristad, vanligen politisk förföljelse, katastrof eller krig. Humanitära skäl som familjeåterförening kan räknas till samma kategori, eftersom dessa också bygger på samma byråkratiska överprövning. Till detta kommer att asylsökande ofta möter transportförbud, visumkrav och alltmer bevakade gränser för att hindra att de ens tar sig hit, samtidigt som en prövning av asylskäl endast beviljas den som ändå tar sig hit.

Som jag ser det är det rimligt att ha generösa asylskäl eftersom det gör att fler kan komma förbi restriktionerna för att få bosätta sig där de vill. Det handlar dessutom om en utsatt kategori människor som det finns humanitära skäl att bevilja just detta. Vår nutidshistoria är full med tragiska exempel på hur människor på flykt utvisats och avvisats. Från judiska läkare, till baltutlämningen och bussar med bosnier tillbaka till områden med etnisk rensning har Sverige en egen historia av detta. Det är också ett bättre fokus för politiken att ta emot människor, än att införa kostsamma och onödiga restriktioner och kontroller för att avskräcka och avvisa folk som vill hit.

Här finns förstås en motsättning i en välfärdsstat eftersom en fristad medför offentliga utgifter, särskilt i initialskedet med dess kostsamma prövning. Som jag ser det är individuellt självbestämmande i normalfallet mer grundläggande än fiskala effekter. Man kan jämföra med pappamånader i föräldraförsäkringen, som jag vill avskaffa. Detta ökar självbestämmandet, men skulle öka de offentliga utgifterna när fler dagar tas ut. Jag ser ingen konflikt mellan denna åsikt och att i förlängningen vilja minska eller avskaffa föräldraförsäkringen, eller med reservationen att andra prioriteringar kan motiveras om de offentliga kostnaderna blir betydande.

Att asylpolitiken behöver förändras när otaliga kapacitetstak slås i runt om i landet och varken administration eller enkel logistik längre fungerar är självklart. Jag har för min del välkomnat den diskussion kring hur sådana förändringar ska ske som förts i de borgerliga partierna efter valet. De har i första hand inriktats på att minska kostna-

.....

der för mottagningen och i välfärdssystemen (bland annat att inte ge full föräldrapeng för barn som är något år gamla) och på reformer för att öka bostadsbyggande och inträde på arbetsmarknaden. I andra hand på att strama åt asylsystemet där det gör minst skada, genom starkare försörjningskrav vid anhöriginvandring, snabbbehandling av säkra länder, ålderskontroller av ensamkommande barn, tillfälliga i stället för permanenta uppehållstillstånd (vars effekt dock är tveksam och leder till mer byråkrati och längre tid i limbo utan att komma in i samhället för flyktingar vars skyddsbehov kvarstår). Detta för att i viss mån bevara möjligheten att komma till Sverige och söka asyl och den fria rörlighet som etablerats i Norden och Europa. Detta är fortfarande min prioritetsordning för att minska pressen på asylmottagandet och de svenska välfärdssystemen.

Bortom denna akuta problematik finns diskussioner om att helt göra om flyktingmottagandet, eftersom FN-konventionen från 1951 inte är anpassad efter dagens situation. Diskrepansen mellan hur många asylsökande som välbärgade länder är beredda att ta emot och hur många asylberättigade i världen som skulle komma är för närvarande alldeles för stor, särskilt i ett enskilt lands perspektiv. Här finns förslag om att avskaffa eller dramatiskt inskränka rätten att söka asyl när man befinner sig i ett land och i stället ta emot kvotflyktingar från FN-läger, att behandla asylansökningar på ambassader utomlands, att samordna flyktingmottagandet i hela EU och att ge amnesti åt alla som befinner sig i landet. Även denna diskussion bör välkomnas och mina prioriteringar är desamma här som ovan.

Två relaterade problem i diskussionen:

1. Verklighetsbilden måste kunna diskuteras

Många på den mer flyktinggenerösa sidan har gjort debatten en otjänst genom att försöka relativisera eller tillbakavisa obekväma fakta. Det kan gälla antisemitismen i vissa invandrargrupper och att denna tagit sig våldsamma uttryck och skapat en mycket utsatt situation för judar i Malmö. Det kan gälla uppgifter om muslimer som börjat hålla efter kvinnor och nöjestillställningar i svenska bo-

.....

stadsområden. Eller att det finns en överrepresentation av personer med invandringsbakgrund i vissa brottskategorier. Kritiska frågor och invändningar är fullt legitima, här som på andra områden, men blankt förnekande, försök att sopa frågan under mattan och misstänkliggörande av den som för fram kritiken har gjort debatten en dubbel otjänst. Det sistnämnda är särskilt allvarligt. Många kritiska röster följer flyktingfrågan ingående, med engagemang och kunskap. De ska absolut inte misstänkliggöras för att de påpekar att det finns akuta brister på många håll i det svenska mottagandet. Att möta sådana obekväma fakta med att spekulera i illasinnade personliga motiv bakom påpekandena är lika vanligt som kontraproduktivt. Det har drabbat många som stod och står i första ledet för att faktiskt välkomna och integrera flyktingar i vårt land.

2. Konstaterade problem betyder inte att det är rätt med invandringsrestriktioner

Att debatten kör fast i verklighetsbilden och motiv bakom att diskutera denna innebär att vi sällan får tillfälle att adressera den outtalade slutsatsen bakom många kritiska påpekanden: Att sakförhållanden som de ovanstående skulle vara bärande argument för invandringspolitiska restriktioner.

Det är synd, för detta resonemang vilar på betydligt lösare grund än de beskrivna problemen. Ta den ofta beskrivna gängbrottsligheten i vissa invandrartäta förorter och vetskapen att andra generationens invandrare ofta är överrepresenterade i den sortens brottslighet. Talar det för invandringspolitiska restriktioner? Åtgärden är i så fall riktad mot helt andra människor än förövarna, inte ens för vad de själva gjort utan för vad deras barn kanske gör. Den får, om resonemanget håller, effekt först om 20–30 år och får då en inverkan på marginalen. Samtidigt vet vi att det finns åtgärder som fungerar mot brott här och nu, exempelvis kartläggning av brottstäta platser och ökade polisinsatser vid dessa. Eftersom diskussionen gärna fastnar i verklighetsbeskrivning och personbeskyllningar innan man når fram till policy kommer sådana invändningar sällan fram.

.....

Kritikerna har berikat verklighetsbeskrivningen

Kritikernas verklighetsbeskrivning har varit värdefull för debatten – även om den dessvärre ofta sprids i kombination med överdrifter, rasism och personangrepp. Genom spridning av lokala larmrapporter uppmärksammas svårigheter att på kort tid ordna skola, vård eller helt enkelt fungerande avlopp när lokaler ämnade för helt annan verksamhet plötsligt blir flyktingboende för många fler. Detta har varit särskilt värdefullt eftersom situationen snabbt förändrats på ett sätt som få kan sägas ha överblick över.

Kritiker mot ekonomiska kalkyler byggda på flöden med större inslag av gästarbetare har uppmärksammat att asylinvandring inte med automatik kan väntas innebära ett samhällsekonomiskt plus för mottagarlandet. Tvärtom är Sveriges asylmottagande förenat med en förlust på sikt, beroende på att många nytillkommande står långt från arbetsmarknaden. Det är en kostnad som stiger med nivån på mottagandet och med dagens nivåer gäller ett antal procent av BNP.

Detta är ett sätt att räkna. Inkluderar man välförbättringen för den som får asyl går kalkylen på plus. Vill man i stället sätta ett tuffare kriterium räknar man på effekter för den offentliga budgeten, som belastas hårt när sökande i initialskedet ska få boende och provning samt har rätt till vård och utbildning. Samtliga dessa mått är förstås relevanta, medan få skulle betrakta något av dem som utslagsgivande för vilken policy som är önskvärd.

Den som har den mest adekvata bilden av ett allvarligt samhällsproblem är nu inte nödvändigtvis den som har de bästa lösningarna. Vi vet tvärtom från tidigare upplevda och verkliga kristider att de ofta förenas med repressiva politiska förslag. I efterhand är det ofta dessa, snarare än verklighetsbilden, som verkligen får oss att undra hur ledande samhällsdebattörer tänkte. Som när oron för HIV-epidemin på 1980-talet ledde läkare och andra som skrev extensivt i sakfrågan till att föreslå märkning av, läger för och internering av smittade. Man kan se ett allvarligt samhällsproblem utan att frånga grundläggande liberala principer i sina försök att lösa dem. Många

.....

ser det dock snarare som både pragmatiskt och fritänkande att göra rejäla avsteg. I den allmänna debatten blir det senare ofta måttstocken på hur allvarligt man ser på frågan.

Detta är en problematik som återkommer i migrationsdebatten, fast bubblande under ytan. Här har kritikerna sällan varit ärliga nog att öppet redovisa sina restriktiva förslag, samtidigt som de styrt debatten bort från alternativa lösningar.

Kritiker styr lösningsdiskussionen enkom mot restriktiva förslag
Sanningssägande kritiker har sällan varit öppna med vilka restriktiva åtgärder de förespråkar, eller redogjort för vad de kan förväntas leda till. Samtidigt har debatten tilltagande präglats av samma kritikers ointresse för och attacker på alla andra slags lösningar.

Det har exempelvis varit märkligt tyst kring de borgerliga partiernas eftervalsutredningar och reformförslag, särskilt från parter som klagat på bristen på debatt i just invandrings- och integrationsfrågor. Eftersom de innehållit få restriktiva förslag och fler förslag om integration och reformer är det som om de inte riktigt räknats.

Vi har även sett tilltagande hätska utfall mot debattörer som för fram bredare reformbehov i samhället och av välfärdsstaten. Detta attackeras ofta som att generöst flyktingmottagande skulle vara en kupp för att få igenom andra reformidéer. Som framgår redan i min inledning finns skäl som står för sig själva för fri rörlighet och generöst flyktingmottagande; det behövs ingen dold agenda för en sådan politik. Denna kritik framförs också med selektion mot just liberala reformer. Få angriper till exempel den som förespråkar fler poliser och till sina tidigare preferenser för lag och ordning fogar att befolkningen nu ökat.

En tjugigårig variant att styra diskussionen mot enkom restriktiva förslag är att ställa mycket strikta krav på beslutsprocessen just kring invandringen och de eventuella reformbehov man anser kan uppstå på grund av denna. Strunt samma om läget är allvarligt, inga förändringar får genomföras utan att ha föregåtts av demokratisk

.....

förankring och offentlig debatt. I extremfallet kallas misshagliga förändringar ”att säga upp samhällskontraktet”.

Här kan vi för det första notera vilka åtgärder som utsätts för denna kritik och vilka som inte gör det. Gränskontroller kan införas från en dag till nästa, och de partier som sökt mandat för en generös asylpolitik men omprövat och i vissa fall kovänt efter valet kritiserats inte för detta.

För det andra finns en historielöshet i detta krav. Att partipolitiskt komma överens om stora beslut utan att detta föregåtts av offentlig diskussion eller mandat sökt i val är, på gott och ont, ett mycket svenskt sätt att genomföra förändringar. Skattereformen 1991 föregicks av en valrörelse 1988 med skarpa attacker mot de förändringar som då drevs igenom (före nästa val 1991), Ansökan om EU-medlemskap tillkännagavs som en av de sista punkterna i ett pm om ekonomiska krisåtgärder. Pensionssystemet och penningpolitiken är andra områden där radikala reformer genomförts utan bredare förankring. Många av dessa reformer anses vara synnerligen lyckade, men även försvarets nedrustning har väsentligen skett på samma sätt.

Det här sättet att fatta beslut har onekligen sina negativa sidor. Det finns fortfarande, decennier senare, en enorm bitterhet på vänsterkanten över 1990-talets pensionsreform och hur den kom till stånd. Själv kan jag känna samma sorgsna uppgivenhet över Sveriges beslut att överföra vissa maktbefogenheter till EU, inte minst i samband med Lissabonfördraget. Jag ska dock medge att jag haft betydligt mindre sympati för dessa demokratiaspekter när jag sympatiserat med beslutets inriktning. På samma sätt har jag sällan sett demokrati- och samhällskontraktskriteriet anföras som en kritik mot någon av ovanstående reformer från de personer som nu tycker att samma kriterium är mycket viktigt angående välfärdsreformer som minskar kostnader, eller reformer av bostads- och arbetsmarknaden. Liksom de hätska utfallen mot en inbillad konspiration framstår detta som en hastigt och känslomässigt konstruerad rationalisering för att inga andra förslag än invandringsrestriktioner får komma i fråga. (Är det

.....

bara jag, eller har greppet att framställa vissa självklarheter och fakta som något mystiskt, konspiratoriskt och komprometterande fått större utrymme i debatten?)

För att sammanfatta: Vi har en polariserad samhällsdebatt som genom båda parter försyndelser fastnar i verklighetsbeskrivningen och kör vilse på diverse stickspår från denna diskussion, men sällan kommer vidare till relevanta policyfrågor. Vi har utförligt diskuterat den "åsiktskorridor" som etablerats kring verklighetsbilden. Däremot har sanningssägarnas filtrering av andra än restriktiva policyförslag sällan uppmärksammats.

Debattens åsiktskomplex

Ena sidan (hopklumpade vare sig de vill eller inte):

Invandringshatarna

Denna grupp är generellt mot invandring, mot tiggare och mot islam och muslimer, ofta med en betydande och illa dold rasism och med ett mycket aktivt engagemang. Deras egna texter begränsas vanligen till nätkommentarer eller i bästa fall rewrites av nyhetsartiklar när det exempelvis misstänks att invandrare ligger bakom ett brott. Sin främsta roll i debatten får de genom att läsa och sprida texter med kritik de delar, vanligen från personer med andra bevekelsegrunder. De framför sällan någon särskilt sofistikerad policylösning, utan är generellt för åtgärder som verkar restriktiva, ofta parat med ett hämndbegär mot offentliga företrädare för andra uppfattningar.

Argument: Om du nu är för att fler ska få komma hit så kan de väl få bo hemma hos dig.

Mot: En haltande analogi. Ett hem ägs av någon som bestämmer över inredning, renoveringar, aktiviteter samt vilka som ska släppas in och inte. Ett land eller en stad ägs inte som en enhet med den privata äganderättens fulla förfoganderätt och varken bör eller behöver kontrollera eller ha restriktioner för vem som passerar in och ut (en sådan statlig restriktion är också en restriktion för de medborgare som vill interagera med nykomlingarna; köra dem i taxi, hyra ut bo-

.....

stad eller anställa). Vi ställer dessutom sällan detta krav på personligt engagemang i andra politiska frågor, exempelvis att den som är för bättre offentlig sjukvård själv utför operationer.

Sanningssägarna

En ideologiskt och partipolitiskt disparat samling personer som har det gemensamt att de frekvent formulerar kritiska ståndpunkter i den bredare invandringsdebatten. Vanligtvis rör detta ett eller några specifika områden där personen fördjupat sig i fakta om samhällsekonomi, brottslighet eller migrationsstatistik – gärna i form av mediekritik och genomlysningar av studier. Det är också vanligt att efterlysa, eller beklaga frånvaron av, en orädd debatt. De tenderar att attackera snarare än diskutera både empiriska ifrågasättanden och andra policyförslag än de invandringsrestriktiva, särskilt liberala strukturreformer. Policyagendan är betydligt mindre utvecklad. En del skissar på filosofiska argument mot rörlighet, men vanligtvis antas restriktiva förslag som gränskontroller följa av den empiriska problembeskrivningen, fungera effektivt och avhjälpa det beskrivna problemet.

Argument: Sveriges asylmottagande innebär en samhällsekonomisk belastning, betydande kostnader för statsbudgeten och befarad ökad brottslighet och måste därför minska.

Mot: Asyl är ett humanitärt åtagande och en rättighet. Det går dessutom att genom liberaliserande reformer på bostads- och arbetsmarknad gynna både samhällsekonomin i stort och ändra kalkylens parametrar.

Identitetshögern

En utveckling i sin linda, men som gått längre i andra länder, är en ny sorts högeridentitet till stor del baserad på invandringsdebatten. Här omfattar man ståndpunkter i strid mot ”vänstern” stundtals under etiketter som ”höger” eller ”borgerlig”, trots att tankegodset har föga att göra med svensk borgerlighets traditionella betonande av ekonomisk frihet och öppenhet mot omvärlden. Eftersom ”vän-

.....

stern” är för betydande asylmottagning är det höger att vara emot. I samma åsiktspaket finns ofta mediekritik (MSM, mainstreammedia, som är vänstervriden), antifeminism, ifrågasättande av global uppvärmning och en kritik av politisk korrekthet i kulturlivet. Att denna ideologi får sin näring av just invandringsdebatten märks på att den inte sällan omfamnar den socialdemokratiska folkhemstanken, ofta dess mer repressiva krav på ordning och reda, och betonar nationell gemenskap. Även detta i motsats till ”vänstern”. Åsiktspaketet spretar, men här frodas och tolereras många antiliberala uppfattningar som tidigare inte haft fäste i Sverige eller i borgerligheten.

Argument: Regeringen Reinfeldt svek borgerligheten och lät Miljöpartiet få igenom en politik för fri invandring som respons på att Sverigedemokraterna kom in i riksdagen 2010.

Mot: Den stora förändringen av asylregler kom 2006 med migrationsdomstolar i stället för utlänningsnämnd för att få en mer rätts-säker asylbehandling. Den var redan då förankrad i att Nya Moderaterna avslutat det gamla samarbetet med Socialdemokraterna, och Allianspartierna gjorde gemensam sak med Miljöpartiet för att sätta press på regeringen Persson. Samarbete och samsyn i dessa frågor mellan Alliansen och MP var alltså känt både i valet 2006 och 2010. Det har efter 2010 resulterat i något generösare asylregler, bland annat ömmande skäl, och framför allt blev politiken inte mer restriktiv när fler sökte sig hit. Det rör sig inte heller om fri invandring eller fri rörlighet över gränser, utan om generösare asylregler och -prövningar.

De desillusionerade

Många engagerade kritiker mot sakernas tillstånd inom flyktingmottagandet är människor som länge arbetat, och ofta fortfarande arbetar, med just flyktingmottagande i olika funktioner. En del har i detta engagemang närmast bränt ut sig, och för några har det slagit över i uppgivenhet eller en retorik delvis i motsättning till det tidigare engagemanget. Andra framhårdar både i ett engagemang för människorna som kommer, och i kritik mot systemet som det fungerar.

.....

Många har, utöver erfarenheterna de torgför, konkreta policyförslag för den egna verksamheten och efterlyser utöver detta generellt politisk handling för att åtgärda akut upplevda problem.

Argument: Vår verksamhet fungerar inte under nuvarande asyltryck.

Mot: Är bilden du ger representativ och finns det i så fall andra lösningar?

Andra sidan (hopklumpade vare sig de vill eller inte):

Antirasisterna

De är mycket dominerande i debatten och har vanligen partisympatier åt vänster. Deras intresse är primärt att vara emot Sverigedemokraterna och en växande rasism och främlingsfientlighet. De vill egentligen inte diskutera asyl- och migrationspolitik, integration eller relaterade samhällsområden, men recenserar ofta sådana inlägg med vaksamma ögon, och hittar ofta, beroende på avsändare, saker att slå ner på.

Argument: Det pågår en normalisering av Sverigedemokraternas politik och argument.

Mot: Denna stämpel sätts på all kritisk diskussion av migrationsfrågor, särskilt för att misskreditera vissa avsändare.

Öppna era hjärtan

Denna grupp i den breda partipolitiska mittfåran är generellt för asyl och stort flyktingmottagande av främst moraliska skäl. Engagemanget varierar och tar sig ofta andra uttryck än deltagande i samhällsdebatten. Gruppen har tidigare varit en mäktig politisk kraft i upprop för amnesti och bakom den nuvarande asylpolitiken, men sedan den börjat tillämpas 2006 har det politiska engagemanget i denna fråga avtagit. Det finns dock fortfarande många med primärt denna drivkraft i medier och politik, med stort engagemang i frågan.

Argument: Asyl är en mänsklig rättighet och ett humanitärt åtagande.

.....

Mot: Vi är inte beredda att ta emot alla som skulle ha rätt att komma enligt dessa regler, och våra åtgärder för att hindra dem leder till farliga resor med flyktingsmugglare.

Utrymmesskaparna

Reformvänner på främst den borgerliga sidan, som hellre diskuterar integration än migration. Det betyder att de hellre verkar för reformer av arbetsmarknad och bostäder som de skulle vilja se ändå, än går med på hårdare asylregler eller gränskontroller. De brukar i de empiriska diskussionerna förorda en mer optimistisk linje än sanningssägarna, grundat i dessa förändrande parametrar. Engagemang för asylsökande per se förekommer, men är lägre än för ”öppna era hjärtan”. Har sin motsvarighet hos en reformvänlig socialdemokrati, som dock vill se statliga investeringar och initiativ för bostäder och jobb. Miljöpartister hamnar någonstans mittemellan dessa båda. (Redan det faktum att det finns diametralt olika reformagendor borde avfärda konspirationsteorierna hos vissa sanningssägare om att Utrymmesskaparna varit för dagens asylpolitik för att få igenom reformer.)

Argument: Reformer kan öka utrymmet för att ta emot fler och gynna samhällsekonomin.

Mot: Tveksamt hur långt reformerna räcker och de har mest effekt på sikt, medan asylmottagandet nu leder till akuta problem. (Se sanningssägarna ovan.)

Antimultikulti

En alternativ inriktning inom den grupp som hellre vill diskutera integration än migration är kritiker mot den rådande svenska integrationspolitiken, framför allt det som kallas multikulturalism. Här finns en kritik mot kvotering, beskrivningen av vad som är rasism och diskriminering och en diskussion om medborgarskapet. De hamnar ofta i strid med antirasister, trots att antimultikulti-representanter vanligtvis är relativt positiva till invandring.

Argument: Människor bör välkomnas mer aktivt i det svenska sam-

.....

hållet genom högre krav för att få medborgarskap och bättre spridd information om vilka lagar och normer som gäller i vårt land, exempelvis rörande jämställdhet.

Mot: Tveksamt hur långt reformerna räcker. Den som inte bryter mot lagen och försörjer sig själv ska inte behöva göra mer för att få leva i Sverige och betraktas som svensk.

Frirörlighetsliberalerna

De bryr sig mest om fri rörlighet över gränserna och vill att staten ska kontrollera så lite som möjligt av var vi väljer att resa, bo och arbeta. Detta både av moraliska och ekonomiska skäl. De landar ofta i ett försvar för ett generöst asylmottagande som det minst dåliga och vill framför allt inte se murar och gränskontroller som en lösning. De hämtar ofta sin empiri från exempel på fri rörlighet, vilket stundtals lett till en överoptimistisk bild av asylmottagandet.

Argument: Fri rörlighet för att kunna arbeta, bo och resa fungerar inom både Norden och EU. Det ger frihet för den enskilde och är ett plus för statskassan (det striktaste ekonomiska kravet) även för personer från Bulgarien och Rumänien. Alltså är det en empirisk och praktisk fråga om och hur fri rörlighet kan kombineras med välfärdsstaten, och den kan med fördel utökas ytterligare.

Mot: Fri rörlighet har vissa problem med ökad mängdbrottslighet och tiggare som ockuperar mark. Fri rörlighet har också begränsad relevans för debatten om ett betydande asylmottagande från ännu fattigare länder med en hög andel lågutbildade som har svårt att komma in på arbetsmarknaden.

Jokern:

Fritänkarna

Fritänkarna vill göra om hela mottagningssystemet i grunden. De utgår gärna från paradoxerna i nuvarande situation, till exempel att vi har generösa asylregler för den som tar sig till Sverige. Samtidigt gör Sverige via EU och med hjälp av egna visumkrav allt för att hindra människor med asylskäl att ta sig hit, och skulle aldrig vara beredda

.....

att som enskilt land ta emot alla som har rätt att komma. Ett förslag är att i stort sett helt avskaffa asylsystemet med individuell prövning och i stället ta emot ett större antal kvotflyktingar.

Jämfört med dagens situation skulle det sannolikt öka friheten för de mest behövande att söka sig hit och framför allt minska kostnader och problem med byråkratisk prövning, frihetsinskränkningar och repression. Men samma åtgärd med bevarade eller utökade gräns- och reserestriktioner skulle samtidigt vara ett sätt att med maximal statlig ansträngning hålla folk från fattiga och krigshärjade länder borta. Frågan är också om det finns några systemförändringar i Europa som i tillräcklig omfattning ändrar det faktum att allt fler människor från andra kontinenter kommer att vilja söka sig hit, inte bara på flykt utan också av ekonomiska skäl.

Argument: Avskaffa eller inskränk drastiskt möjligheten att söka asyl i landet; ta i stället emot ett ökat antal kvotflyktingar.

Mot: Människor kommer i alla fall att söka sig till Europa på egen hand och då kvarstår frågan hur vi bemöter dem.

Vi kommer sannolikt att ge asyl åt betydligt färre om det sker så planerat.